

LBRIS

We know
books

Franz Kafka

PROCESUL

traducere și adaptare Dorin Ursu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

KAFKA, FRANZ

Procesul / Franz Kafka. - București : Antet Revolution, 2023

ISBN 978-973-636-577-5

821.112.2

Editura ANTET REVOLUTION

București, 2023

CAPITOLUL I, AREST

Cineva trebuie să-l fi calomniat pe Josef K., pentru că într-o dimineață, fără să fi făcut nimic rău, a fost arestat. Proprietara sa, doamna Grubach, avea o bucătăreasă care îi aducea micul dejun în fiecare zi în jurul orei opt, dar de data aceasta nu a apărut. Asta nu se mai întâmplase niciodată înainte. K. a mai așteptat o vreme, urmărind-o de pe pernă pe bătrâna care locuia vizavi și care se uita la el cu o curiozitate cu totul neobișnuită pentru ea; apoi, deopotrivă stingherit și înfometat, a sunat. Imediat s-a auzit o bătaie în ușă și a intrat un bărbat pe care nu-l mai văzuse niciodată în aceste apartamente. Era zvelt, dar cu o constituție solidă, și purta o jachetă neagră pe măsură, care, ca o ținută de călător, era prevăzută cu o varietate de pliuri, buzunare, cataramă, nasturi și o curea, părând astfel eminamente practică, deși scopul ei rămânea neclar.

– Cine sunteți?, a întrebat K., și s-a ridicat imediat pe jumătate în pat.

Dar bărbatul a ignorat întrebarea, ca și cum prezența sa ar fi trebuit să fie acceptată, și s-a limitat să spună la rândul său:

– Ați sunat?

– Anna trebuie să-mi aducă micul dejun, a spus K., scrutându-l în tăcere pentru o clipă, încercând să-și dea seama cine ar putea fi.

Dar bărbatul nu s-a supus prea mult timp inspecției sale, întorcându-se în schimb spre ușă și deschizând-o puțin pentru a-i spune cuiva care, aparent, se afla chiar în spatele ei:

– Vrea ca Anna să-i aducă micul dejun.

Un scurt hohot de râs a venit din camera alăturată; era greu de spus dacă i se alăturase mai mult de o persoană. Deși străinul nu prea putea să afle nimic nou din asta, i-a spus totuși lui K., ca și cum i-ar fi transmis un mesaj:

– Este imposibil.

– Asta e o noutate pentru mine, a spus K., sărind din pat și trăgându-și repede pantalonii pe el. Mă duc să aflu cine sunt acei oameni de alături și cum poate doamna Grubach să justifice o asemenea tulburare chiar lângă mine.

Deși și-a dat seama imediat că nu ar fi trebuit să vorbească cu voce tare și că, făcând asta, într-un fel, îi recunoscuse străinului dreptul de a-i supraveghea acțiunile, acest lucru nu părea important în acel moment. Cu toate acestea, străinul o luase așa, căci spuse:

– Nu ați prefera să rămâneți aici?

– Nu am nicio dorință să rămân aici și nici să vă adresați mie până nu vă prezentați.

– Am avut intenții bune, a spus străinul, iar acum a deschis ușa din proprie inițiativă.

În camera alăturată, în care K. a intrat mai încet decât intenționa, totul arăta la prima vedere aproape exact ca în seara precedentă. Era sufrageria doamnei Grubach; poate că era ceva mai mult spațiu decât de obicei în dezordinea de mobilă, porțelanuri și fotografii, dar acest lucru nu era imediat evident, mai ales că schimbarea majoră era prezența unui bărbat care stătea lângă fereastra deschisă cu o carte, din care acum își ridica privirea.

– Ar fi trebuit să rămâneți în camera dvs! Nu v-a spus Franz asta?

– Ce vreți, atunci?, a spus K., uitându-se de la omul nou la

cel numit Franz, care se oprise în pragul ușii, și apoi înapoi.

Prin fereastra deschisă se vedea din nou bătrâna, care se mutase cu o curiozitate cu adevărat senilă la fereastra aflată chiar vizavi, ca să poată supraveghea totul.

– Aș vrea totuși ca doamna Grubach... a spus K. și a început să iasă, făcând un gest ca și cum s-ar fi eliberat, rupându-se de cei doi bărbați, care stăteau însă la o oarecare distanță de el.

– Nu, a spus bărbatul de la fereastră, aruncându-și cartea pe o măsuță și ridicându-se în picioare. Nu puteți pleca, sunteți reținut.

– Așa se pare, a spus K. Dar de ce?

– Nu am fost trimiși să vă spunem asta. Duceți-vă în camera dvs și așteptați. Procedurile sunt în curs de desfășurare și veți afla totul la momentul potrivit. Îmi depășesc instrucțiunile vorbindu-vă într-un mod atât de prietenos. Dar sper că nu aude nimeni, în afară de Franz, și el este de asemenea prietenos, deși asta este împotriva tuturor regulamentelor. Dacă de acum încolo veți fi la fel de norocos cum ați fost cu alegerea gărzilor dvs, puteți sta liniștit.

K. a vrut să se așeze, dar acum vedea că nu avea unde să se așeze în toată camera, cu excepția scaunului de lângă fereastră.

– O să vă dați seama cât de adevărat este totul, a spus Franz, îndreptându-se spre el împreună cu celălalt bărbat.

Acesta din urmă, în special, se înălța considerabil deasupra lui K. și îl bătu de câteva ori pe umăr. Amândoi au examinat cămașa de noapte a lui K., spunându-i că acum va trebui să poarte una mult mai proastă, dar că vor avea grijă de aceasta, precum și de restul lenjeriei sale de corp, iar dacă cazul lui se va rezolva cu bine, i le vor returna.

– Este mai bine să ne dați nouă lucrurile decât să le lăsați la depozit, au spus ei, acolo se fură mult și, în plus, ei vând totul

după un timp, indiferent dacă procedura în cauză s-a încheiat sau nu. Iar procesele de genul acesta durează atât de mult, mai ales în zilele noastre! Bineînțeles că, în cele din urmă, ați primi încasările de la depozit, dar, în primul rând, acestea nu se ridică la mare lucru, deoarece vânzările nu se bazează pe mărimea ofertei, ci pe mărimea mitei, iar în al doilea rând, experiența arată că acestea se diminuează de la an la an, pe măsură ce trec din mână în mână.

K. abia dacă a ascultat acest discurs; nu acorda prea mare importanță oricărui drept pe care l-ar mai putea avea asupra dispunerii lucrurilor sale, era mult mai important pentru el să se lămurească în privința situației sale; dar nici măcar nu putea să gândească în prezența acestor oameni: burta celui de-al doilea gardian - cu siguranță trebuiau să fie gardieni - se tot lovea de el într-un mod cu siguranță prietenos, dar când și-a ridicat privirea a văzut un chip complet în dezacord cu acel corp gras: o față uscată, osoasă, cu un nas mare și strâmb, consultându-se deasupra capului lui cu celălalt gardian. Ce fel de oameni erau aceștia? Despre ce vorbeau? Ce oficiu reprezentau? La urma urmei, K. trăia într-un stat de drept, exista o pace universală, toate statutele erau în vigoare; cine îndrăzne să-l atace în propria locuință? Întotdeauna avusese tendința de a lua lucrurile cu ușurință, de a crede ce era mai rău doar atunci când se întâmpla, fără să facă nicio prevedere pentru viitor, chiar și atunci când lucrurile arătau rău. Dar aceasta nu părea să fie abordarea corectă în acest caz; desigur, putea să trateze totul ca pe o glumă, o glumă grosolană pe care colegii săi de la bancă i-o făceau dintr-un motiv necunoscut, poate pentru că astăzi împlinea 30 de ani, era cu siguranță posibil, poate că tot ce trebuia să facă era să râdă în nasul gardienilor și ei ar fi răs cu el, poate că erau hamali de la colț de stradă, semănau

puțin cu niște hamali -, cu toate acestea, din momentul în care îl văzuse pentru prima dată pe gardianul numit Franz, a decis cu fermitate că de data aceasta nu va lăsa să-i scape printre degete nici cel mai mic avantaj pe care l-ar putea avea asupra acestor oameni. K. știa că exista un oarecare risc ca cineva să spună mai târziu că nu fusese în stare să înghită o glumă, dar își amintea clar - deși în general nu-și făcea un obicei din a învăța din experiență - câteva ocazii, lipsite de importanță în sine, când, spre deosebire de prietenii săi, se comportase în mod deliberat destul de nesăbuit, fără nici cea mai mică grijă pentru viitorul său, și suferise consecințele. Asta nu avea să se mai întâmple din nou, în orice caz nu de data aceasta: dacă era o farsă, avea de gând să le facă jocul.

El era încă liber.

- Scuzați-mă, a spus el, și a intrat repede printre gardieni în camera sa.

- Pare să fie rezonabil, i-a auzit spunând în spatele lui.

În camera sa, a deschis imediat sertarele biroului său; totul se afla acolo într-o ordine perfectă, dar la început, în agitația sa, nu a putut găsi singurul lucru pe care îl căuta: actele de identitate. În cele din urmă a găsit permisul de biciclist și era pe punctul de a-l duce la gardieni, dar apoi i s-a părut un document prea neînsemnat și a continuat să caute până când a găsit certificatul de naștere. Când s-a întors în camera alăturată, ușa de vizavi s-a deschis și doamna Grubach a încercat să intre. Nu a fost vizibilă decât pentru o clipă, căci imediat ce l-a observat pe K., a părut cuprinsă de jenă, și-a cerut scuze și a dispărut, închizând ușa cu grijă în urma ei.

- Intrați, abia a avut timp K. să spună.

Dar acum a rămas în picioare în mijlocul camerei cu hârtiile sale, privind în continuare la ușa care nu se redeschidea, până

când a fost adus la sine de un strigăt din partea gardienilor, care stăteau la masa mică de lângă fereastra deschisă și, după cum vedea acum K., își luau micul dejun.

– De ce nu a intrat?, a întrebat el.

– Nu are voie, a spus gardianul înalt, la urma urmei, sunteți arestat.

– Cum aş putea fi arestat? Și în acest mod?

– Iar începeți, a spus gardianul, băgându-și pâinea unsă cu unt în micul vas cu miere. Noi nu răspundem la astfel de întrebări.

– Va trebui să răspundeți la ele, a spus K. Aici sunt actele mele, acum arătați-mi-le pe ale voastre, începând cu mandatul de arestare.

– Doamne sfinte!, a spus gardianul, pur și simplu nu îți poți accepta situația; pari hotărât să ne enervezi inutil, deși suntem probabil ființele umane cele mai apropiate de tine acum. Așa este, ar fi bine să credeți asta, a spus Franz, fără să ridice la gură ceașca de cafea din mână, ci privindu-l pe K. cu o privire lungă și fără îndoială plină de înțeles, dar de neînțeles. K. s-a lăsat implicat într-o involuntară confruntare de priviri cu Franz, dar în cele din urmă a bătut din nou din hârtii și a spus:

– Iată actele mele de identitate.

– Și ce dacă?, a strigat paznicul mai înalt, vă comportați mai rău decât un copil. Ce doriți? Credeți că vă puteți încheia rapid procesul discutând cu gardienii dvs despre identitatea dvs și mandatul de arestare? Noi suntem niște angajați umili care abia ne putem descurca cu astfel de documente și al căror unic rol în cazul dvs este să te păzim zece ore pe zi și să fim plătiți pentru asta. Doar atât suntem, dar suntem suficient de inteligenți pentru a ne da seama că, înainte de a ordona o astfel de arestare, autoritățile superioare care ne angajează

se informează în detaliu despre persoana pe care o arestează și despre motivele arestării. Nu a fost nicio greșală. La urma urmei, departamentul nostru, din câte știu eu, și nu cunosc decât nivelul cel mai de jos, nu caută vinovați în rândul populației generale, ci, așa cum spune Legea, este atras de vinovație și trebuie să ne trimită gardieni. Asta este Legea. Ce greșală ar putea fi?

– Nu cunosc această lege, a spus K.

– Cu atât mai rău pentru dvs, a spus gardianul.

– Probabil că nu există decât în capetele voastre, a spus K.; voia să se strecoare cumva în gândurile gardienilor săi și să le întoarcă în avantajul său sau să se obișnuiască cu ele.

Dar gardianul a spus doar disprețuitor:

– O să o simțiți în cele din urmă.

Franz a intervenit și a spus:

– Vezi tu, Willem, recunoaște că nu cunoaște Legea și totuși pretinde că este nevinovat.

– Ai dreptate cu aici, dar se pare că nu poate înțelege nimic, a spus celălalt.

K. nu a mai spus nimic; de ce să las ca discuțiile inutile ale acestor agenți umili - ei înșiși recunosc că asta sunt - să mă încurce și mai mult?, s-a gândit el. La urma urmei, discută lucruri pe care nu le înțeleg. Încrederea lor se bazează exclusiv pe ignoranță. Câteva cuvinte schimbate cu cineva de nivelul meu vor face totul incomparabil mai clar decât cele mai lungi conversații cu aceștia doi. S-a plimbat de câteva ori înainte și înapoi prin spațiul liber al încăperii; vizavi a văzut-o pe bătrână, care trăgea la fereastră un bărbat bătrân mult mai în vârstă decât ea și își cuprindea brațele în jurul lui; K. trebuia să pună capăt acestui spectacol:

– Duceți-mă la supraveghetorul vostru, a spus el.

– Când o va dori; nu înainte, a spus paznicul numit Willem. Și acum vă sfătuiesc, a adăugat el, să vă duceți în camera dvs, să rămâneți acolo în liniște și să așteptați să aflați ce se va face cu dvs. Vă sfătuim să nu vă pierdeți timpul cu gânduri inutile, ci să vă adunați; veți fi supus unor mari încercări. Nu ne-ați tratat așa cum merităm, având în vedere cât de îngăduitori am fost; ați uitat că, indiferent ce altceva am fi, suntem cel puțin oameni liberi în comparație cu tine, iar acesta nu este un avantaj mic. Cu toate acestea, suntem pregătiți, dacă aveți bani, să vă aducem un mic dejun de la cafeneaua de peste drum.

K. a stat o clipă în liniște fără să răspundă la această ofertă. Poate că, dacă ar fi deschis ușa de la camera alăturată, sau chiar ușa de la hol, cei doi nu ar fi îndrăznit să-l oprească, poate că cea mai bună soluție ar fi fost să aducă întreaga problemă la capăt. Dar atunci ar putea într-adevăr să-l înhațe, iar odată supus ar pierde orice grad de superioritate pe care l-ar mai putea avea asupra lor. Prin urmare, a preferat siguranța oricărei soluții care ar fi apărut cu siguranță în cursul firesc al lucrurilor și s-a întors în camera sa fără ca vreun cuvânt să mai fie spus de ambele părți. S-a aruncat pe pat și a luat de pe noptieră un măr frumos pe care îl așezase cu o seară înainte pentru a-l servi la micul dejun. Acum era întregul său mic dejun și, în orice caz, așa cum a verificat cu prima mușcătură mare, un mic dejun mult mai bun decât ar fi putut avea din cafeneaua murdară care funcționa toată noaptea prin grația gardienilor săi. Se simțea încrezător și în largul lui; lipsea de la serviciu, de la bancă în această dimineață, desigur, dar în lumina poziției relativ înalte pe care o deținea acolo, asta ar fi fost ușor de scuzat. Ar trebui să dea adevărata scuză? S-a gândit să o facă. Dacă nu-l credeau, ceea ce ar fi fost de înțeles având în vedere circumstanțele, ar putea să o aducă pe doamna

Grubach ca martor, sau chiar pe cei doi bătrâni de vizavi, care probabil chiar acum se îndreptau spre fereastra de vizavi. K. a fost surprins, cel puțin din perspectiva gardienilor, că l-au condus în camera lui și l-au lăsat singur acolo, unde ar fi fost de zece ori mai ușor să se sinucidă. În același timp, s-a întrebat, din propria perspectivă, ce motiv ar fi putut avea să facă asta. Pentru că cei doi stăteau alături și îi luaseră micul dejun? Să se sinucidă ar fi fost atât de irațional încât, chiar dacă ar fi dorit să o facă, iraționalitatea actului l-ar fi împiedicat. Dacă limitările intelectuale ale gardienilor nu ar fi fost atât de evidente, ar fi putut presupune că aceeași convingere i-a făcut să creadă că nu exista niciun pericol dacă îl lăsa singur. Să-i lase să se uite, dacă voiau, cum se ducea la micul dulap de perete în care ținea un rachiu bun și dădea pe gât un pahar mic în loc de micul dejun, apoi și un al doilea, pentru a-și da curaj, o simplă precauție, în cazul improbabil în care ar fi fost nevoie de el. Apoi, un strigăt din camera alăturată l-a speriat atât de tare încât și-a zdrăngănit dinții de pahar.

– Inspectorul vă cheamă!

Doar strigătul l-a speriat: un strigăt militar scurt și tăios la care nu s-ar fi așteptat niciodată de la paznicul Franz. Ordinul în sine l-a primit cu plăcere:

– Era și timpul, a strigat el înapoi, a încuiat dulapul și s-a grăbit să intre în camera alăturată.

Cei doi gardieni stăteau acolo și, ca și cum ar fi fost ceva firesc, l-au alungat înapoi în camera lui.

– La ce vă gândiți?, au strigat ei. Vreți să-l vezi pe inspector în cămașă de noapte? O să vă biciuiască zdravăn și pe noi odată cu dvs!

– Dați-mi drumul, la naiba!, a strigat K., care era deja împins înapoi spre dulapul său, dacă mă atacați în pat, cu greu

vă puteţi aştepta să mă găsiţi în ținută de ceremonie.

– N-are rost, au spus gărzile, care, ori de câte ori K. striga la ele, cădeau într-o stare de calm, aproape tristă, care fie îl puneau pe gânduri, fie îl readucea oarecum în simţiri.

– Formalităţi ridicole!, a mârâit el, dar deja ridica o haină de pe scaun şi o ţinea o clipă în ambele mâini, ca şi cum ar fi supus-o judecăţii gărzilor.

Aceştia clătinară din cap.

– Trebuie să fie o haină neagră, au spus.

K. a aruncat haina pe podea ca răspuns şi a spus - fără să ştie el însuşi în ce sens o spunea:

– Dar asta nu este încă audierea principală.

Gardienii au zâmbit, dar au menţinut cele spuse:

– Trebuie să fie o haină neagră.

– Dacă asta va grăbi lucrurile, mie îmi convine, a spus K., a deschis el însuşi garderoba, a trecut pe îndelete prin numeroasele sale haine, şi-a ales cel mai bun costum negru, un sacou de seară care făcuse o mică senzaţie printre prietenii săi pentru că era atât de elegant, apoi şi-a schimbat şi cămaşa şi a început să se îmbrace cu grijă.

Credea în secret că, până la urmă, reuşise să grăbească întregul proces, căci gardienii uitaseră să-l pună să facă baie. S-a uitat să vadă dacă şi-ar fi amintit acum, dar bineînţeles că nu le-a trecut prin minte, deşi Willem şi-a amintit să-l trimită pe Franz la inspector cu mesajul că K. se îmbrăca. Când a fost complet îmbrăcat, a trebuit să meargă chiar înaintea lui Willem prin camera goală de alături, în camera următoare, ale cărei uşi duble erau deja deschise. După cum bine ştia K., această cameră fusese ocupată de curând, nu cu mult timp în urmă, de o anume domnişoară Bürstner, o dactilografă care, de obicei, pleca destul de devreme la serviciu şi se întorcea târziu

acasă, şi cu care K. nu schimbasesc mai mult de câteva cuvinte de salut. Acum, noptiera de lângă patul ei fusese împinsă în mijlocul camerei ca birou pentru audiere, iar inspectorul stătea în spatele ei. Îşi încrucişase picioarele şi îşi pusese un braţ pe spătarul scaunului. Într-un colţ al camerei, trei tineri stăteau în picioare şi se uitau la fotografiile domnişoarei Bürstner, care erau montate pe un suport pe perete. O bluză albă atârna de zăvorul ferestrei deschise. Vizavi, cuplul de bătrâni se afla din nou la fereastra opusă, dar grupul lor crescuse în număr, căci în spatele lor se înălţa un bărbat cu cămaşa deschisă la piept, ciupindu-şi şi răsucindu-şi barbişonul roşiatic.

– Josef K.?, a întrebat inspectorul, poate doar pentru a atrage privirea rătăcită a lui K. înapoi la el. K. a dat din cap. Sunteţi, fără îndoială, foarte surprins de evenimentele din această dimineaţă?, a întrebat inspectorul, aranjând cu ambele mâini cele câteva obiecte care zăceau pe noptieră - o lumânare cu chibrituri, o carte şi o pernuţă de ace - ca şi cum ar fi fost instrumente de care avea nevoie pentru audiere.

– Bineînţeles, a spus K., cuprins de un sentiment de uşurare că se afla în sfârşit în faţa unui om rezonabil cu care putea discuta situaţia sa, bineînţeles că sunt surprins, dar în nici un caz foarte surprins.

– Nu foarte surprins?, a întrebat inspectorul, aşezând lumânarea în mijlocul mesei şi grupând celelalte obiecte în jurul ei.

– Poate că nu m-aţi înţeles bine, s-a grăbit K. să adauge. Vreau să spun...

Aici K. s-a întrerupt şi s-a uitat în jur în căutarea unui scaun.

– Pot să mă aşez, nu-i așa?, a întrebat el.

– Nu se obişnuieşte, a răspuns inspectorul.

– Vreau să spun, a continuat K. fără a mai face o pauză, că sunt, desigur, foarte surprins, dar când eşti în această lume de